

Beşinci çağırış Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin on birinci sessiyası keçirilib

Dekabrın 21-də beşinci çağırış Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin on birinci sessiyası keçirilib.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirmişlər ki, sessiyada aşağıdakı məsələlər müzakirə olunub:

1. 2019-cu ildə Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafının yekunları.
  2. Naxçıvan Muxtar Respublikasının 2020-ci il dövlət büdcəsinin təsdiq edilməsi.
  3. Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2020-ci il büdcəsinin təsdiq edilməsi.
  4. İşsizlikdən sığorta fondunun 2020-ci il büdcəsinin təsdiq edilməsi.
  5. Naxçıvan Muxtar Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkilinin (Ombudsmanın) hesabatı.
  6. Naxçıvan Muxtar Respublikasının qanunlarında dəyişikliklər edilməsi.
- Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Vasif Talıbov 2019-cu ildə Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafının yekunları haqqında məruzə edib.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Vasif Talıbov demişdir ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin siyasi xəttinin ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilməsinin nəticəsidir ki, Azərbaycan və onun Naxçıvan Muxtar Respublikasında sabitlik, inkişaf və yüksək rifah vardır. Sosial-iqtisadi islahatların əhatə dairəsinin genişlənməsi bütün sahələrdə inkişafı təmin etmişdir.

Ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin 2019-cu ildə imzaladığı müvafiq fərman və sərəncamlara əsasən muxtar respublikanın rayonlarında su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yaradılması və yenidən qurulması, Ordubad Su Elektrik Stansiyasının tikintisi, çoxmənzilli binaların dam örtüklərinin təmiri və lift təsərrüfatının maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi, Şərur Sənaye Məhəlləsinin yaradılması, əhalinin içməli suya tələbatının ödənilməsi və əkin sahələrinin suvarma suyu ilə təminatının yaxşılaşdırılması üçün subartezian quyularının layihələndirilməsi, əkin sahələrində müasir suvarma sistemlərinin quraşdırılması, Culfa-Ordubad avtomobil yolunun yenidən qurulması, Süni Mayalanma Mərkəzinin yaradılması, əlil və şəhid ailələrinin mənzillə təminatının davam etdirilməsi məqsədilə Naxçıvan Muxtar Respublikasına ümumilikdə 77 milyon manatdan artıq vəsaitin ayrılması muxtar respublikanın inkişaf dinamikasına daha bir töhfə kimi mühüm əhəmiyyətə malik olmuşdur.

2019-cu ildə muxtar respublikada ərzaq, enerji və müdafiə təhlükəsizliyinin təmin olunması sahəsində görülmüş işlər davam etdirilmiş, makroiqtisadi göstəricilər artmışdır. Başa çatmaqda olan ixid muxtar respublikanın sosial-iqtisadi və ictimai-mədəni həyatında əlamətdar hadisələrlə yadda qalmış, Naxçıvan Muxtar Respublikasının yaranmasının 95 illik yubileyi qeyd olunmuş, bütün parametrlər üzrə iqtisadi sabitliyə və davamlı inkişafa nail olunmuşdur.

Mövcud potensialdan istifadə edilməklə yeni istehsal müəssisələrinin işə salınması iqtisadiyyatın çoxsəxəli inkişafına, məşğulluq səviyyəsinin yüksəldilməsinə, sosial layihələrin uğurla həyata keçirilməsinə şərait yaratmışdır. 2018-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 2019-cu ilin ötən dövründə ümumi daxili məhsulun həcmi 1,5 faiz artaraq 2 milyard 839 milyon manatdan çox olmuşdur. Onun bir nəfərə düşən həcmi 6202 manat təşkil etmişdir ki, bu da 2018-ci ilin müvafiq dövründəki göstəricidən 1,6 faiz çoxdur. Ümumi daxili məhsulun 58 faizdən çoxu istehsalın payına düşmüşdür.

Sahibkarlığın inkişafı ilə bağlı həyata keçirilən ardıcıl tədbirlər muxtar respublikanın istehsal sahələrinin genişlənməsinə və iqtisadiyyatın çoxsəxəli inkişafına səbəb olmuşdur. Cari ilin ötən dövründə sahibkarlara 24 milyon 546 min manat kredit verilmiş, 72 yeni istehsal və xidmət sahəsi fəaliyyətə başlamış, 37 hüquq və 3459 fiziki şəxs dövlət qeydiyyatına alınmışdır. Sahibkarlığın hazırkı inkişaf səviyyəsinin nəticəsidir ki, bu gün muxtar respublikada 383 növdə məhsul istehsal olunur, 350 növdə məhsulla olan tələbat isə tamamilə yerli istehsal hesabına ödənilir.

Aqr sahənin inkişafını şərtləndirən ən başlıca amillərdən biri də müasir kənd təsərrüfatı texnikası və texnoloji avadanlıqlarının muxtar respublikaya alınmış gətirilməsidir. Bu istiqamətdə həyata keçirilən tədbirlərin nəticəsidir ki, 2019-cu ilin ötən dövründə "Naxçıvan Aqrolinq" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin xəttinə 319 müxtəlif adda kənd təsərrüfatı texnikası və

texnoloji avadanlıq, 2020-ci ildə əkinlərə verilməsi üçün 6 min ton kənbim gübrəsi alınmış, məhsul istehsalçılara il ərzində 7 min 174 ton mineral gübrə verilmişdir.

Əhalinin ərzaq məhsulları ilə təminatında heyvandarlığın xüsusi çəkiyə malik olmasını nəzərə alaraq bu sahənin inkişafı da diqqətdə saxlanılmışdır. Heyvandarlığın inkişafı ilə əlaqədar cari ilin ötən dövründə fermerlərə 9 milyon 468 min manatdan çox kredit verilmişdir.

Kənd təsərrüfatının inkişafında arıçılıq da mühüm əhəmiyyətə malikdir. "2017-2022-ci illərdə Naxçıvan Muxtar Respublikasında arıçılığın inkişafı üzrə Dövlət Proqramı"nın icrası cari ildə də davam etdirilmiş, ötən dövr ərzində arıçılıqla məşğul olanlara 601 min manat kredit verilmişdir. Muxtar respublikada "Arıçılıq məhsulları-bal" festivalının ardıcıl olaraq keçirilməsi bu sahəyə marağın artmasına və istehsal olunan məhsulların satışına müsbət təsir göstərmişdir. Artıq ikinci ildir ki, arıçılıqla məşğul olan hüquqi və fiziki şəxslərə saxladıkları hər arı ailəsinə görə subsidiyaların verilməsi bu sahəyə marağı artırmış, 2019-cu ilin sonunda muxtar respublikada arı ailələrinin sayı 99 min 798-ə çatdırılmışdır.

Aqr sektorun inkişafında ailə təsərrüfatlarının xüsusi rolu nəzərə alınaraq 2019-cu il muxtar respublikada "Ailə təsərrüfatları ili" elan edilmiş və Tədbirlər Planı təsdiq olunmuşdur. Ötən dövrdə bu istiqamətdə bir sıra tədbirlər həyata keçirilmiş, muxtar respublikada fəaliyyət göstərən ailə təsərrüfatlarının birgə koordinasiyasının təmin etmək məqsədilə Naxçıvan Muxtar Respublikası Ailə təsərrüfatları İctimai Birliyi yaradılmış, 87 ailə təsərrüfatına 820 min manata yaxın güzəştli kredit verilmiş, ailə təsərrüfatları tərəfindən istehsal olunmuş məhsulların satışına dəstək göstərilməsi məqsədilə "Ailə təsərrüfatı məhsulları" festivalı keçirilmişdir.

Görülən tədbirlər kənd təsərrüfatının inkişafına öz təsirini göstərmiş, muxtar respublikada 507 milyon 641 min manatdan artıq kənd təsərrüfatı məhsulları istehsal olunmuşdur ki, bu da 2018-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 4,5 faiz çoxdur.

Əsas kapitala investisiya qoyuluşlarının həcmi tikinti-quruculuq işlərinin genişlənməsinə, kəndlə şəhər arasındakı fərqin ortadan qaldırılmasına, rayonların tarazlı inkişafına mühüm təsir göstərir.

Şəhər və rayon mərkəzlərində, kəndlərdə istifadəyə verilən sosial obyektlər, tikilən inzibati binalar, yaradılan istehsal sahələri insanların məskunlaşmasını, rahatlığını təmin etmiş, Ordubad Rayon İcra Hakimiyyətinin inzibati binası yenidən qurulmuş, Şahbuz Rayon Dövlət Arxivı və Kəngərli Rayon Dövlət Sığorta Agentliyi üçün müasir iş şəraiti yaradılmış, 10 kənd və 11 xidmət mərkəzi, Kəngərli, Sədərək və Babək rayonlarının hər birində bir yaşayış binası tikilərək istifadəyə verilmişdir. Naxçıvan şəhərində iki yaşayış binasının və Gənclər şəhərciyi yaşayış kompleksinin, Şərur, Ordubad və Şahbuz rayonlarının hər birində bir yaşayış binasının, Sədərək Gömrük Keçid Məntəqəsi üçün müasir kompleksin tikintisi davam etdirilmişdir.

Muxtar respublikada rabitə və yeni texnologiyaların tətbiqi sahəsində həyata keçirilən tədbirlər diqqətdə saxlanılmış, 2019-cu ilin ötən dövründə Culfa rayonunda 28 yeni nəsil telefon stansiyasının quraşdırılması davam etdirilmiş, yaşayış məntəqələrində 8 yeni nəsil avtomat telefon stansiyası istifadəyə verilmiş, muxtar respublikada ərazisində ümumilikdə 97

min metr fiber-optik, 143 min metrə yaxın rabitə xətləri çəkilmişdir.

Son illər muxtar respublikada qazanılmış ən yüksək nailiyyətlərdən biri də enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsidir. Bu sahənin inkişafı etdirilməsi istiqamətində aparılan tədbirlər cari ildə də davam etdirilmiş, Kəngərli rayonunun Qabıllı kəndində 2 meqavat gücündə günəş elektrik stansiyası, Babək Rayon Elektrik Şəbəkəsinin inzibati binası və yarımsansiyası istifadəyə verilmiş, Ordubad rayonunda Ordubad Su Elektrik Stansiyasının, Şərur rayonunda yarımsansiyasının, Kəngərli rayonunun Qabıllı kəndində 3 meqavat gücündə günəş elektrik stansiyasının tikintisi davam etdirilmişdir. Hazırda tikintisi davam edən 36 meqavat gücündə Ordubad Su Elektrik Stansiyası fəaliyyətə başlayandan sonra muxtar respublika özünü 100 faiz alternativ və bərpaolunan enerji ilə təmin edəcəkdir.

Görülən işlər əhalinin məşğulluq səviyyəsini artırmış, cari ilin ötən dövründə muxtar respublika üzrə 3250 yeni iş yeri açılmışdır.

Muxtar respublikanın iqtisadi inkişafında əsas prioritetlərdən biri də xarici ticarət əlaqələrinin genişləndirilməsi, ixrac potensialının gücləndirilməsidir. Sahibkarlığın inkişafı ilə bağlı həyata keçirilən sistemli tədbirlər, xüsusilə ixracın stimullaşdırılması, istehsal olunan məhsulların ixrac imkanlarının artmasına və xarici bazarlarda tanınmasına şərait yaratmışdır. 2019-cu ilin ötən dövründə muxtar respublikanın xarici ticarət dövriyyəsi 494 milyon 574 min ABŞ dolları təşkil etmişdir. Ticarət əməliyyatlarının 86,0 faizi, yaxud 425 milyon 539 min ABŞ dolları ixracın payına düşmüş, müsbət saldo yaranmışdır.

Təhsilin inkişafı sahəsində görülmüş işlər nəticəsiz qalmayıb, 2019-cu ilin qəbul imtahanlarında iştirak edən abituriyentlərdən 1720-si ali, 244-ü orta ixtisas məktəblərinin tələbəsi adını qazanmışdır. Ali məktəblərə qəbul olanlardan 1192-si ixtisas seçimi zamanı muxtar respublikanın ali təhsil müəssisələrinə üstünlük vermişlər. Qəbul imtahanlarının nəticələrinə əsasən 281 nəfər 500-dən yuxarı bal toplamışdır. Yüksək nəticə ilə tələbə adını qazananlardan 4-ü Prezident təqaüdünə layiq görülmüşdür.

Tibbi xidmətin müasir standartlar səviyyəsinə yüksəldilməsi və vətəndaşların sağlamlığının etibarli təminatı bu gün qarşıda duran əsas vəzifələrdəndir. Səhiyyə xidmətlərinin səviyyəsini müasir tələblərə çatdırmaq, keyfiyyətini daha da yaxşılaşdırmaq məqsədilə artıq 2018-ci ildən muxtar respublikanın Sədərək, bu ildən isə Şərur, Kəngərli, Şahbuz və Ordubad rayonlarında icbari tibbi sığortanın tətbiqinə başlanılmışdır.

Muxtar respublikanın inkişafında milli və mədəni dəyərlərimizə qayidiş xüsusi yer tutur. Bu məqsədlə yeni məscidlər tikilir, tarixi abidələr və ziyarətəgahlar bərpa edilir. Turizm kompleks şəkilde və davamlı inkişafını nəzərdə tutan tədbirlərin həyata keçirilməsi muxtar respublikaya gələn turistlərin sayını ildən-ilə artırmışdır. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi Sədrinin 2018-ci il 31 yanvar tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "2018-2022-ci illərdə Naxçıvan Muxtar Respublikasında turizmin inkişafına dair Dövlət Proqramı"nın və Ali Məclis Sədrinin "Ağbulaq Kənd Turizm-İstirahət Bölgəsinin yaradılması haqqında" 29 noyabr 2018-ci il tarixli Sərəncamının icrası görülmüş işlərin davamlılığının təmin edilməsinə geniş imkanlar yaratmaqdadır.

Muxtar respublikada 2 şəhid ailəsinə, Azərbaycan Respublikasının suverenliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda sağlamlığını itirmiş 9 nəfərə, Çernobil Atom Elektrik Stansiyasında baş vermiş qəzanın aradan qaldırılmasında sağlamlığını itirmiş 3 nəfərə və hərbi xidmət vəzifəsini yerinə yetirərək sağlamlığını itirmiş 3 nəfərə, ümumilikdə 17 ailəyə yeni fərdi ev və mənzillər verilmişdir. Bununla yanaşı, 1941-1945-ci illər müharibəsində sağlamlığını itirmiş 2 nəfər, Azərbaycan Respublikasının suverenliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda sağlamlığını itirmiş 22 nəfər, hərbi xidmət vəzifələrinin icrası zamanı sağlamlığını itirmiş 9 nəfər və Çernobil Atom Elektrik Stansiyasında baş vermiş qəzanın aradan qaldırılmasında sağlamlığını itirmiş 2 nəfər, ümumilikdə 35 nəfər minik avtomobilləri ilə təmin edilmişdir.

2019-cu ildə Naxçıvan Muxtar Respublikasında ordu quruculuğu sahəsində görülmüş işlər davam etdirilmiş, muxtar respublikanın müdafiə potensialı daha da möhkəmləndirilmişdir. Muxtar respublikadakı ordu, birləşmə və hissələrdə yeni xidmət və yaşayış kompleksləri istifadəyə verilmişdir.

Daxili işlər orqanlarının ixtisaslı kadrlarla komplektləşdirilməsini təmin etmək məqsədilə Naxçıvan Muxtar Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Orta İxtisas Polis Məktəbi yaradılmış, məktəb üçün müasir kompleks istifadəyə verilmişdir.

Öldə olunan nəticələr onu deməyə əsas verir ki, 2020-ci ildə də Naxçıvan Muxtar Respublikasında inkişaf davamlı xarakter alacaq, Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasi xəttinə sədaqət muxtar respublikada uğurlu nəticələrin qazanılmasına imkan verəcəkdir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin də dediyi kimi: "Şadam ki, Naxçıvanda bütün istiqamətlər üzrə işlər yaxşı gedir. Əminəm ki, bu dinamika gələn il də təmin ediləcək. Əminəm ki, muxtar respublika əhalisinin sosial rifahının yaxşılaşdırılması, respublika qarşısında duran bütün vəzifələrin icrası üçün bütün qüvvələr səfərbər ediləcək və 2020-ci il də Naxçıvan üçün uğurlu olacaqdır".

* * *

Sonra Naxçıvan Muxtar Respublikası Baş nazirinin birinci müavini Elşad Əliyev, Naxçıvan Muxtar Respublikasının İqtisadiyyat naziri Tapdıq Əliyev və Naxçıvan Muxtar Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsinin sədri Vaqif Rəsulov çıxış ediblər.

Gündəlikdə duran ikinci məsələ ilə bağlı Naxçıvan Muxtar Respublikası Baş nazirinin müavini-maliyyə naziri Səbuhi Məmmədov çıxış edib, "Naxçıvan Muxtar Respublikasının 2020-ci il dövlət büdcəsi haqqında" Naxçıvan Muxtar Respublikası Qanunu səsə qoyularaq qəbul olunub.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun Sədri Əli Quliyev Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2020-ci il büdcəsi barədə çıxış edib, sessiyada "Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2020-ci il büdcəsi haqqında" Naxçıvan Muxtar Respublikasının Qanunu qəbul olunub.

Sessiyanın gündəliyində duran dördüncü məsələnin müzakirəsi zamanı qeyd olunub ki, "İşsizlikdən sığorta haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən işsizliyin yaranması hallarının qarşısının alınması, iş yeri ixtisar olunmuş şəxslərin eməklərinin kompensasiya olunmasının təmin edilməsi və məşğulluğun artırılması məqsədilə işsizlikdən sığorta fondunun vəsaitləri hər il üçün qanunla təsdiq olunur. Müzakirə olunan məsələ ilə əlaqədar qanun layihəsi oxunub və "İşsizlikdən sığorta fondunun 2020-ci il büdcəsi haqqında" Naxçıvan Muxtar Respublikasının Qanunu təsdiq edilib.

Gündəlikdə duran beşinci məsələ ilə bağlı Naxçıvan Muxtar Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) Ülker Bayramovanın hesabatı dinlənilib və qərar qəbul edilib.

Sessiyada altıncı məsələnin müzakirəsi zamanı diqqətə çatdırılıb ki, "Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Daxili Nizamnaməsi"ndə dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Daxili Nizamnaməsində müvafiq dəyişikliklər edilməsi ilə bağlı qanun layihəsi hazırlanıb. Həmçinin "Publik hüquqi şəxslər haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda edilmiş dəyişikliklərə əsasən publik hüquqi şəxslərə sahibkarlığın fəaliyyəti ilə məşğul olmaq səlahiyyəti verilib və qanunun mətnində əsasən texniki xarakter daşıyan dəqiqləşmələr aparılıb. Müvafiq olaraq "Publik hüquqi şəxslər haqqında" Naxçıvan Muxtar Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi haqqında qanun layihəsi hazırlanıb.

Hər iki məsələ ilə əlaqədar qanun layihələri oxunub, "Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Daxili Nizamnaməsi"ndə dəyişikliklər edilməsi barədə" Naxçıvan Muxtar Respublikasının Qanunu və "Publik hüquqi şəxslər haqqında" Naxçıvan Muxtar Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə" Naxçıvan Muxtar Respublikasının Qanunu qəbul edilib.

Ali Məclisin Sədri 2019-cu ildə muxtar respublikanın inkişafında, sabitliyin və sərəhdələrin qorunmasında əməyi olanların hamısına təşəkkürünü bildirib, Ali Məclisin deputatlarını, Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Naxçıvan Muxtar Respublikası ərazisindəki ordu, birləşmə və hissələrinin şəxsi heyətlərini və onların ailələrini, şəhid ailələrini və müharibə veteranlarını, sessiya iştirakçılarını, muxtar respublika əhalisini qarşından gələn əlamətlər bayramları - Dünya Azərbaycanlıların Həmrəyliyi Günü və Yeni il bayramını münasibətilə təbrik edib, 2020-ci ildə uğurlar arzulayıb.

Bununla da beşinci çağırış Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin on birinci sessiyası öz işini başa çatdırıb.